

Izi Brum

Kuća
skrivenih
pisma

Prevela

Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Izzy Broom

HOUSE OF HIDDEN LETTERS

Copyright © Izzy Broom, 2026

First published as The House of Hidden Letters in 2026 by Century, an imprint of Cornerstone. Cornerstone is part of the Penguin Random House group of companies.

Translation copyright ©2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mojim nećacima Zefiru i Atlasu

Bio je to samo ključ.
Tanak. Izbrazdan. Srebrn.

Ali pritisnut u Skajin dlan, izgledao je kao nešto više od toga. Kao početak.

S njega je visila papirna etiketa, broj ispisan debelim crnim potezima mastila, koji se poklapao sa onim što je pisalo na pločici pored vrata. *Njena* vrata, podsetila je sebe. *Njena* kuća.

Prelazila je palcem niz osovinu ključa, okrećući ga dok nije uhvatio svetlost, odblesak belog usijanja od kojeg su joj se zenice skupile. U luci ju je dočekala žestoka vrućina i bila je uporna i progonila je, pa se Skaj promeškoljila pod njenom težinom, dok je udisala miris prašine, čula udaljeno slabo zujanje motora, pogledala nadole i videla latice jorgovana razbacane u lepim gomilicama duž kamenog puta; lepota tako sirova da je bila drska.

Promeni život za 1 evro, glasio je naslov, i Skaj je kliknula na link – naravno da je kliknula na link. Po uzoru na slične uspešne poduhvate pokrenute u Francuskoj i Italiji, opština jednog udaljenog grčkog ostrva nudila je priliku da šestoro ljudi kupi kuću za po jedan evro. Postojali su, naravno, uslovi. Novi vlasnici morali su da se obavežu da će provesti najmanje dve godine na Folegandrosu i da će renovirati svoje kuće – svih šest napuštenih još od kraja Drugog svetskog rata – na način

koji je u skladu sa tradicionalnim seoskim okruženjem. Očekivalo se veliko interesovanje, pa je, kako bi svi imali jednake šanse, trebalo da se održi lutrija. Taster za ponudu od jednog evra nalazio se na dnu članka, rok za prijave isticao je za samo nekoliko sati. Delovalo je kao sudbina.

Skaj je uvukla ključ u bravu kad je čula krckanje tla pod koracima što se približavaju i okrenula se na vreme da vidi nekog čoveka kako ide ka njoj. Kad se povukla, on je zastao, podigavši obe ruke u univerzalnom gestu predaje.

„Engleskinja?“ , upitao je, s jakim akcentom.

Skaj je tiho potvrdila da jeste.

„Vi ste jedna od dobitnica lutrije“, rekao je.

U toj izjavi nije bilo uzlazne intonacije, i Skaj nije odmah odgovorila. Umesto toga, dozvolila je sebi nekoliko trenutaka da ga prouči, da osmotri guste obrve iznad pronicljivih tamnih očiju, svetlu košulju kratkih rukava uvučenu u farmerke s kaišem, čvrsto vezane radničke čizme. Bio je viši od nje, ali ne toliko da bi to bilo upadljivo, i delovao je dovoljno bezopasno. Mada, zar ne deluju uvek tako?

Skaj je prekrstila ruke na grudima.

„Znači, čuli ste za to?“ , rekla je, na šta je on kratko klimnuo glavom.

„Naravno. Svi smo“ – zastao je, prežvakao sledeću reč; tražeći, možda, onu pravu – „nestrpljivi da vidimo ko dolazi.“

„Jesam li prva?“ , upitala je, iako je pitanje bilo retoričko. Žena koja joj je predala ključ već joj je to rekla. Skaj je primećtila blagu zadržku s njene strane, kao da je poremetila ustaljeni red time što se pojavila dan ranije od dogovorenog datuma useljenja, 3. juna. Nije bilo jasno da li su se meštani pitali za mišljenje o ovom poduhvatu, iako je morala da pretpostavi da je ipak data neka vrsta dozvole. Kad bi postojeći stanovnici Ano Merije bili neprijateljski nastrojeni prema novim komšijama, vrlo brzo bi postalo nemoguće da žive jedni pored drugih, a kamoli u slozi.

Čovek je prešao rukom preko svoje neobrijane vilice, zaglađujući početke osmeha.

„Mi u Grčkoj imamo izreku za one koji vole da porane“, rekao je. „Glasi otprilike ovako: 'Deca mudrih kuvaju pre nego što ogladne.'“

Skaj je razmislila o tome. „Kod nas se kaže 'ko rano rani dve sreće grabi'“, odgovorila je, i bila nagrađena promuklim smehom.

„Gde živite u Engleskoj?“, upitao je.

Skaj je pokazala na kuću, zatim šire oko sebe.

„Ovde sada živim“, rekla je. „Ono što je bilo pre, više nije važno.“

„Entaksi“, * rekao je. „Dakle, želite da postanete Grkinja?“

„Mislim da to nije moguće.“ Skaj je rastavila pa ponovo prekrstila ruke.

„Ako budete rekli da ste Grkinja, onda obećavam da se neću raspravljati.“

„Hvala.“

„Ali morate razumeti da ovde nemamo mnogo Grkinja s kosom kao što je vaša.“

Skaj je nesigurno dotakla svoje plave uvojke.

„I moraćete da poradite na svom akcentu.“

Zaškiljila je, a on se nasmešio, pružajući ruku.

„Ja sam Andreas. Andreas Vitulkas.“

„Skaj.“

Prsti su im se nakratko dodirnuli, a on je nekoliko puta ponovio njeno ime.

„Piše se *Skye*“, objasnila je. „Dobila sam ime po ostrvu, što mi deluje kao ironija sudbine.“

Andreas je nagnuo glavu u stranu. „Hoćete li da pogledate svoju kuću?“, upitao je, pokazujući na još uvek zaključana vrata.

„Hoću, za minut.“

Kad nije shvatio nagoveštaj, Skaj je duboko udahnula i naglo izdahнула vazduh.

* Grč.: Dobro, važi, u redu, može... (Prim. prev.)

„Ah, izvinite.“ Andreas se lupio rukom po čelu. „Nisam objasnio. Ja sam izvođač radova“, rekao je. „Građevinar. Ja sam taj koji će vam pomoći da završite kuću.“

„Oh, hoćete li stvarno?“, odgovorila je Skaj. „A da li ja imam pravo glasa u tome, ili...?“

On se premestio s noge na nogu.

„Naravno, slobodni ste da angažujete nekog drugog, nekog sa Santorinija ili sa kopna, ali to će vam uzeti mnogo vremena. Ja sam jedini koji radi ovaj posao i živi ovde na ostrvu.“

Njegova pretpostavka ju je žacnula, ma koliko dobronamerna bila, pa joj se sa usana oteo uzdah blage razdraženosti. Kako je najpristojnije reći da želi da prvi put obiđe svoj novi dom sama, bez nekog stranca uz sebe? Prijateljski je nastrojen, ali ipak je muškarac – a što se nje tiče, to je značilo da je i nepoznata osoba. Zavladala je neprijatna tišina, tokom koje je jedva podigla pogled sa tla.

Andreas se nakašljao. „Smetam“, rekao je. „Izvinite. Vratću se sutra, ako vam to odgovara.“

Skaj se uspravila, pomalo posramljena što je tako jasno pokazala svoje nezadovoljstvo. „Naravno“, rekla je, ali pre nego što je imala vremena da kaže još nešto, Andreas je klimnuo glavom i okrenuo se, pa brzo nestao iz vidokruga između granice njenog skromnog poseda i većeg imanja, koje se prostiralo iza. Ostala je da stoji, ukopana u mestu, nesigurna da li će se vratiti. Zašto je prepustila njemu da shvati šta joj je na umu? Kad je trebalo da obuzda učionicu punu dece, nikad nije imala takvih nedoumica. Ali to je bilo ranije; proteklih meseci se promenila na načine koje nije želela da prizna, niti je bila spremna da ih prihvati.

„Saberite se, Skaj Makinon“, promrmljala je, nespreno pokušavajući da ugura ključ u bravu. Vrata su bila kruta, pa je morala da ih gurne ramenom da bi se otvorila, dok su se ljuspice plave boje osipale preko praga. Unutra je bilo mračno, bleđa svetlost se probijala oko zatvorenih kapaka na prozorima. Našla

je prekidač na zidu i trepnula kad je usamljena žuta sijalica zatreperila sa kabla koji je visio sa sredine ispucanog drvenog plafona. Dnevni prostor otvorenog plana bio je prazan osim nekoliko gomila drveta i razbacanih cigala, dok se iz jednog ugla uzdizao masivni dimnjak nefunkcionalnog kamina. Stepenice koje su vodile na sprat nalazile su se uza zid najbliži vratima, ali bez rukohvata. Neko je ostavio gomilu novina na donjoj stepenici. Skaj je krenula ka otvorenom prolazu na suprotnoj strani prostorije, kroz koji je otkrila kuhinju, ili bar nešto približno kuhinji. Utičnice su delovale prilično novo, kao i gruba neonska rasveta, ali neravne ploče od škriljca bile su izbrazdane ožiljcima nekog drugog vremena.

U kuhinji je postojao drugi izlaz koji je vodio napolje, a na prozorskoj dasci je stajao mesingani ključ za ta vrata. Skaj je izašla u ono što je pretpostavila da je njena bašta – pravougaono zapušteno zemljište ograđeno oronulim kamenim zidom. Trebalo je popraviti zid, počupati korov i ukloniti brojne gomile nečeg što je zabrinjavajuće ličilo na životinjski izmet. Međutim, pogledu nije imala šta da zameri i stajala je nekoliko trenutaka da se divi prostranstvu planine uokvirene kobaltnom pozadinom, zatim bledim, kao konfete raštrkanim krovovima i dalekoj traci mora iza njih. Crkva je bila smeštena visoko na udaljenoj litici, čistobela i meko oivičena, nalik oblačku koji je pao na zemlju.

Razmere njene odluke iznova su je zapanjile, iako je znala da je, bez obzira na to koliko će posla biti potrebno, boravak na Folegandrosu bolji od alternative. Nikad se ne može vratiti na mesto koje je ostavila iza sebe.

Blag povetarac pomerao je lišće nadvijenog drveta, a sunce je izbilo sa zaslepljujućom jasnoćom. Okrenuvši se ka kući, Skaj se sagnula da podigne jedan od kamenova koji je pao na zemlju i držala ga u rukama, osećajući njegovu toplotu, njegovu nepokolebljivu snagu. Dok su se preko padine počela oglašavati zvona, uzela je kamen i vratila ga u zid.

Sve što je slomljeno, ona će obnoviti. Jedan delić za drugim.

Do bitak na lutriji ne događa se ljudima poput nje.

To je bila Skajina prva misao kad je stigao imejl, a druga da je sigurno upala u neku zamršenu prevaru. Pozvala je broj koji je bio naveden, s nevericom, i tek kada je čovek s druge strane mirno potvrdio da jeste tako, da je ona jedna od šestoro izabраниh, i da on nije prevarant koji je nekako hakovao listu prijava, Skaj je prihvatila da je to što se događa stvarno.

Posle toga imala je mesec dana da sredi sve što je potrebno, mada je, bez posla s kojeg bi dala otkaz i sa skromnom količinom stvari za pakovanje, jedini pravi zadatak na njenoj listi bio da obezbedi sredstva za finansiranje novog života, a ta velika prepreka umalo je nije potpuno slomila.

Olakšanje što je stigla na ostrvo razvodnilo je svako uzbuđenje koje bi inače osećala, ali kako je prošao prvi sat, Skaj je počela da oseća žmarce nečeg što je bilo blizu zadovoljstva. Kuća je njena, svaki hrapavi kamen i napukla pločica. Divlje cveće koje izbija između pukotina u zidovima njeno je, kao i stari zasuni na unutrašnjim vratima, mramorni lavabo u kupatilu i svetlošću prošarano staklo u okvirima prozora. Tiho je pevušila dok je prelazila iz sobe u sobu, s blokom u ruci, u koji je zapisivala spisak poslova koje će morati da obavi, nameštaja koji će morati da kupi, rupa koje će morati da popuni.

Nekoliko sati kasnije, dok je bila u procesu naduvavanja jedinog dušeka koji je, srećom, ponela, začulo se kucanje na vratima. Skaj je prešla do prozora, pogledala dole i odmah prepoznala široka Andreasova ramena. Vratio se ranije nego što je obećao i nosio dve velike plastične kese.

Na kraju svoje sve duže liste zapisala je *sigurnosni lanac*? i sišla dole da vidi šta želi.

„Jasu, zdravo.“ Andreas je podigao jednu kesu. „Doneo sam vam ketler, malo kafe, mleka i malo šećera.“

„Oh. Au.“ Skaj se malo opustila. „Niste morali to da uradite.“

Andreas je posegnuo u drugu kesu i izvadio toster.

„Imao sam jedan viška kod kuće“, rekao je, kad je ona počela da protestuje. „*Ela re*,* uzmite ga.“

„Ne znam šta da kažem.“ Skaj je otvorila vrata malo šire. Pored kuhinjskih aparata, Andreas je doneo dve okrnjene šolje, izbor pribora i osnovnih kuhinjskih alatki, prilično izgoreli tiganj i neku vrstu štapnog miksera na struju.

„Za pravljenje frapea“, rekao je kad ga je pregledala. „Nećete prevariti ljude da ste prava Grkinja ako ne naučite da pravite pravu kafu.“

„Mogu da vam platim za sve ovo“, ponudila je, ali on je odmahnuo glavom.

„Sada živimo na istom ostrvu. Mi smo prijatelji, a mi u Grčkoj se brinemo o prijateljima.“

Skaj je u mislima načas odlutala ka bivšim komšijama, kako su i oni i ona obarali pogled ka pločniku dok je prolazila, i kako su se trzale zavese koje su ostajale odlučno navučene.

„Hvala“, rekla je nesigurno Andreasu. „Ovo je zaista ljubazno od vas.“

On je podigao ruku u znak odbacivanja zahvalnosti. „Imate li nešto da jedete? Klodi zatvara svoju prodavnicu u tri sata.“

* Grč.: Ma hajte. (Prim. prev.)

Izvukao je mobilni telefon iz zadnjeg džepa farmerki, zaškiljio u njega i napravio grimasu. „Taverna će se otvoriti za nekoliko sati i...”

„U redu je“, uverila ga je. „Imam flaširanu vodu, a sada i kafu, zahvaljujući vama. Preživljuju do jutra.“

„Frižider i rerna vam stižu sutra?“ Postavio je to kao pitanje, iako mu očigledno nije bilo potrebno da ona potvrdi. Ako ništa drugo, delovalo je kao da zna više o rasporedu useljenja nego sama Skaj.

„Što pre, to bolje“, rekla je. „Zaista deluje pomalo prazno unutra.“

Na njegovom licu se pojavila bora, a Skaj je spustila pogled, privremeno zaokupljena orlovskom glavom na kopči njegovog kaiša. Prisetila se reda motocikala koje je videla dole u luci, bataljona ispoliranog hroma i kože ispucale od sunca.

„Da li vam se sviđa kuća?“, upitao je Andreas.

„Pa...” Skaj je razmislila. „Treba još da se radi na njoj, kao što znate, ali da, sviđa mi se. Ne bih je kupila da nije tako.“

„Za jedan evro“, izgovorio je.

Jedna raščupana riđa mačka prišunjala se stazom iz sela dok su razgovarali, i sad se smestila u hladovini zida njene ograde. Andreas je cokuo jezikom, a životinja se proteгла ka njemu, zevajući dok se on saginjao da je pomiluje.

„Jasu, Tigri“, promrmljao je.

Skaj se sagnula da podigne kese. „Trebalo bi da sve ovo sklonim“, rekla je. „Zaista je ljubazno od vas što ste doneli.“

Andreas se ispravio. „Polako, polako, nezrelo grožđe postaje med“, rekao je, gotovo kao za sebe, pa se nasmešio. „Ako se predomislite u vezi s večerom u taverni, dobrodošli ste da mi se pridružite, mada, naravno, razumem ako biste radije da budete sami prve večeri.“

„Mislim da bih“, složila se, „ali hvala.“

Skaj je ostala gde je bila, posmatrajući ga dok je odlazio istim putem kojim je došao, odišući nehajnom smirenošću kojoj

nije mogla da se ne divi. Mačak Tigri upro je svoje blede oči u nju, mjaučući dok je ona zatvarala vrata pred njim. Nije imalo smisla pozivati ga unutra kad nema šta da mu ponudi osim naklonosti, a i to bi zahtevalo znatan trud. Bio je to dug dan, putovanje koje nije počelo pre nekoliko sati već pre nekoliko meseci, i sada je želela samo jedno – da spava.

Poklonjene stvari odnela je u kuhinju, spustila svaku kesu na pod, a zatim se vratila na sprat. Dušek na naduvavanje bio je u većoj od dve spavaće sobe, ali umesto da se vrati zadatku pumpanja, popela se merdevinama do potkrovlja, prostora koji je ranije samo ovlaš pogledala i ocenila kao previše vruć, mračan i skučen da bi se koristio za bilo šta osim za skladištenje. Postojao je samo jedan prozor, uski krovni, koji je nudio ničim zaklonjen pogled na more. Skaj je snažno gurnula drveni okvir i kapak se otvorio, pa je udahнула miris soli i toplog vazduha.

Rojile su se čestice prašine, a davno napuštena paučina visila je, siva, po uglovima. Sagla se da izbegne grede, oprezno koračajući po daskama koje su škripale u znak protesta, zastaviši kada je naišla na udubljenje u jednom od nosećih stubova. Bilo je to uredno urezano slovo „K“. Ko god da ga je urezao morao je stajati tačno tamo gde je ona stajala, namrštenog čela u usredsređenosti, ne razmišljajući o budućim stanarima koji će gledati u trag koji ostavlja, već samo o tom šta znači njemu ili njoj u tom trenutku. Skaj je znala da je kuća bila prazna više od osamdeset godina – da li je „K“ bio njen poslednji stanar, ili neko mnogo pre toga? Odjednom joj je postalo važno da sazna.

„Ko si ti?“, prošaptala je, prelazeći prstom preko drveta.

Odgovor nije stigao. Nije bilo nikakvog zvuka osim tihog brujanja zrikavaca koje je dopiralo iz bašte, a onda, tako naglo da joj se dah presekao od iznenađenja, ponovo se začulo snažno kucanje na ulaznim vratima. Promrmljavši psovku sebi u bradu i trljajući glavu na mestu gde je udarila o jednu od niskih greda, Skaj je ponovo otišla da otvori vrata.

Nije bilo nikoga, samo zatvorena rashladna kutija, u kojoj je otkrila pola vekne hleba, izdašan komad putera umotanog u voštani papir, krišku vlažnog kozjeg sira, jednu malu bocu crnog vina i presavijenu poruku na kojoj je pisalo: *Pravi Grci vole da jedu. A.*

Prvi put toga dana, koji je bio nesumnjivo neobičan, na njenom licu se pojavio pravi osmeh.

3. jul 1910.

Uvojci drveta padali su tiho, golicali vrhove Katerininih bosih stopala. Stisnula je zube, snažno se usredsredila na završni potez slova kapa, u želji da ne proizvede više zvuka nego što je neophodno. Da je baba* čuo i uhvatio je, oštro bi je izgrdio.

„Idi, ureži svoje ime u neko stablo“, vikao bi, „a moju kuću ostavi na miru.“

Katerini je razumela zašto je mislio da kuća pripada njemu i samo njemu, ali ona to nije mogla da prihvati. Ovo je bila i njena kuća – njen dom. Jedini za koji je ikada znala. Sigurno je bio dovoljno njen da može da ostavi svoj trag u njemu. Koga je briga ako je zabranjeno? Osim toga, sada je bilo prekasno, delo je već učinjeno, „K“ urezano za Katerinu, koje će ostati tu zauvek.

Pokupivši dokaze, požurila je do prozora i bacila strugotine napolje, u zoru, posmatrajući kako se lepršaju i kovitlaju se, spiralno padajući poput ptica na poljima dok su hvatale insekte što lebde u predvečerju, tela punih polena, tromih od vrućine. Leta su bila teška i neumoljiva; noću se prevrtala preko pamuka ovlaženog sopstvenim nemirom, tražeći hladno mesto na dušek, i ne nalazeći nijedno.

* Grč.: otac, tata. (Prim. prev.)

Čula bi tutnjavu babinog glasa dole, dok je sedeo s drugim muškarcima iz sela, glava nagnutih jedne uz druge dok su mrmljali o ratu, o zalihama, o tom čoveku iz druge zemlje, onom s brkovima. Katerini je videla fotografiju u očevim novinama i čudila se prividnoj moći tog čoveka. Delovao je tako sitno, beznačajno lice među mnogima, njoj manje zanimljiv od prljavštine koju je čistila ispod noktiju. Ipak, babina zabrinutost bila je dovoljno stvarna da je uznemiri, i za razliku od mame, koja ju je tešila i umirivala, on nikad nije glumio da ne treba da brine – da svi ne treba da brinu.

Napolju se nebo prelivalo iz ružičastog u žuto, njen voljeni Egej živ, s prvim mrljama svetlosti. Zakopčala je cipele dok su zvonila crkvena zvona označavajući pet sati. Većina seljana spavala bi još sat vremena, ali njene koze ne bi. Katerini je morala da pomuže kozu, inače ne bi bilo ničeg na stolu za mamu kad se probudi. Bio je to i njen zadatak, da proveri da životinje nisu povređene, bolesne, ili da im se kamenčići nisu zaglavili u papcima. Stado je bilo skromno, ukupno samo šest koza, pet odraslih i jedno kasno rođeno *kacikaki*,* koje je došlo na svet bez jedne noge. Nazvala je tu malu kozu Hrisi, zbog zlatnog krzna. U nedeljama kada je njen otac putovao preko do stare Tire – nije mogao da je zove Santorini iako je to ime koje je većina ljudi tada koristila – Katerini bi krišom unosila malo jare u svoju sobu preko noći, umirena blagim meketanjem u spokojnom snu. Njena sestra Leni se hvatala za stomak od smeha kad je to otkrila, iako se zabava pretvorila u sažaljenje kad joj je Katerini priznala istinu, da je žudela za utehom koze jer Leni više nije tu. Sestra je napustila porodični dom pre godinu dana, kad se udala za pekarevog sina Mihalisa, i mada je Leni živela blizu, i Katerini ju je i dalje viđala gotovo svakog dana, osećala je odsustvo starije sestre jednako snažno kao da joj nedostaje ruka ili noga.

* Grč.: jare. (Prim. prev.)

„Razumećeš“, uveravala ju je Leni kad god bi Katerini počela da mrmlja izražavajući ubilačke misli o „tom lopovu Mihailisu“. „Kada se zaljubiš, *kukla*,* razumećeš.“

Ljubav. To je tako nešto glupo. Imala je osamnaest godina, bila snažna, zdrava i slobodna da luta poslom kud je htela. Muškarac joj to ne bi dozvolio – želeo bi da je poseduje, kao što je Mihailis posedovao Leni. Zarobio bi je kod kuće u kuhinji, dao joj svoje prljave košulje da pere dok bi on sedeo uz vino ili viski. Ništa u takvom životu nije privlačilo Katerinu. Nije želela da završi pribodena u knjizi kao uhvaćen leptir.

Ali nije trebalo da misli o takvim stvarima, pogotovo kad je dan tako pozlaćen lepotom, a zemlja njena, na raspolaganju da je istražuje kako god želi. Stado je odlutalo dalje nego obično uz planinsku padinu, a Katerini je peckalo u plućima dok je naprezala butne mišiće probijajući se ka njima.

„*Jasu*“, kazala je pevušeći, češkajući mesto između kozinih ušiju, i osmehnula se kad je životinja pritisnula svoju toplu glavu uz nju. Prsti su joj i dalje radili, brojala je ostale, namrštena kada je shvatila da nedostaje jedna. Hrisi nije bila među njima, i Katerini je počela da je doziva, u početku tiho, zatim sve upornije, dok joj je strah mutio utrobu. Bespomoćno se okrenula ka mami-kozi, koja je tužno zurila nazad, velikim dobrim očima boje zrelih smokava.

„Gde je ona?“, molila je. „*Pu ine afti?*“

Tada je čula meket.

Katerini je pratila zvuk, tela napetog, isturene brade. Postojao je grubo urezan put koji je vodio dalje uz planinu, i potrčala je, kamenčići su joj prštali pod nogama, a onda je prvi put ugledala malu kozu gore na planini. Hrisi se smestila na samoj ivici visokog grebena i poskakivala je na svoja tri papka kad je ugledala gospodaricu.

* Grč.: lutka.

„*Ohi!*“, * vrisnula je Katerini, obuzeta užasom. Koza nije bila snažan planinski penjač, ravnoteža joj je bila narušena zbog nedostatka jednog uda. Ako padne, Katerini nikad neće oprostiti sebi. Udahnula je duboko, rešena da bar spolja ostane mirna, pa ju je dozivala, govoreći životinji da sačeka, da njena mama dolazi, da će sve biti u redu.

Lakše je bilo penjati se bosih nogu. Katerini je izula čizme, zavrnila rukave košulje i podvila teške nabore suknje u donje rublje. Ovaj deo planine bio je ozloglašeno opasan. U proleće je jedan dečak pao dok je pokušavao da nabere poljskog cveća za svoju mamu. Katerini je čula bolnu kuknjavu te žene kad je njegovo malo slomljeno telo vraćeno u selo, i njen očaj pogodio ju je kao strela.

Podigavši pogled poslednji put, videla je da se mala koza mudro spustila u klečeći položaj. Dobro. To je bilo dobro. Pregledala je stenoviti teren, tražeći prirodne oslonce, mesta gde je busenje bilo duboko ukorenjeno. Iskorak s ravnog tla naterao je njene ruke da zadrhte od napora, ali izvukla se, stežući, dalje, zavlčila je prste u pukotine, nokti su pucali na tvrdim ivicama stena, koža se cepala dok se snažno hvatala za oštre kamenove. Hrisi je meketala, pištavo i prodorno. Katerini je opsovala kad je izgubila oslonac, prsti na nogama su očajnički tražili uporište, a onda je ponovo bila stabilna, kretala se brže, dobijala na tempu, samopouzdanje joj je raslo sa svakim korakom.

„*Ela*“, ** zapevušila je kad je stigla do koze, zadihana od olakšanja, mada samo nakratko. Još je morala da se spusti, a sad je još nosila i tešku Hrisi, prebačenu preko ramena. Koza joj je njuškala vrat, toplo telo joj je drhtalo. Katerini se spuštala polako, ne gledajući nikuda osim ka sledećem osloncu. Njeno olakšanje kad se vratila na stazu bilo je toliko da je spustila kozu

* Grč.: ne. (Prim. prev.)

** Grč.: ajde. (Prim. prev.)

na zemlju i pala na kolena pored nje, a celo telo joj se treslo dok se borila da obuzda suze.

„Bravo“, otegnuto se začuo neki glas.

Katerini je u trenutku skočila na noge, okrenula se i vrisnula od šoka. Čovek koji je progovorio nije ni trepnuo, niti je izgledao naročito uznemiren njenim stanjem, sa podvijenom suknjom i tamnom kosom zalepljenom uz obraze. Izvukavši tkaninu, Katerini ga je oštro pogledala, izazivajući ga da prokomentariše, da ponovi svoju podrugljivu ocenu. Gurala je ona i ranije dečake više od njega, i učinila bi to ponovo bez razmišljanja.

„Veoma impresivno“, rekao je, nagnuvši glavu u stranu. „Ta koza ti duguje život.“

Katerini je zaškiljila. „Video si me?“

On je klimnuo. „Naravno.“

„I, šta? Nisi ništa uradio – nisi pokušao da mi pomogneš?“

Nos mu je bio velik, prijatnog oblika; brada ispod njega tamna kao noć. Katerini je otvorila usta, ali svaka dalja opomena nestala je, reči su se izgubile, odnete kao prašina vetrom. Pogledala je zatim iza njega, dole ka selu, delom očekujući da će prizor biti drugačiji, na neki način izmenjen njegovim prisustvom kao što je i ona bila.

„Kako se zoveš?“, upitao je.

Katerini je osetila drhtanje u rukama i čvrsto ih prekrstila preko grudi.

„Reci ti prvi.“

„Stefanos“, rekao je glatko. „Stefanos Lazaridis.“

Ona je kratko klimnula glavom, ali nije ništa rekla.

„Hoćeš li da mi kažeš svoje ime“, upitao je, „ili da ga pogodim?“

Hrisi se oglasila prodornim meketanjem, a Stefanos se nasmejao.

„Mislim da pokušava da mi ukaže na neki trag“, rekao je. „Možda ti je ime Kacikaki...“

„Nisam mala koza!“, planula je Katerini.

„Ne zaboravi da sam te video kako se penješ“, rekao je, izmičući se unazad dok je ona stupala ka njemu. „Kad sam se popeo uz brdo, na trenutak sam pomislio da je neko obukao svoju životinju u ljudsku odeću.“

„*Malaka*“, * prosiktala je, na šta se on nasmejao, glasno i s velikim zadovoljstvom. Samo da joj lice prestane goreti, samo da on prestane da je gleda s tolikom radošću.

„Zovem se Katerini“, promrmljala je.

„Katerini“, ponovio je.

Čuvši tu reč iz njegovih usta, osetila je čudan potres u najdubljem delu sebe.

„Misliš da sam koza“, rekla je, ali Stefanos je odmahnuo glavom, prišao bliže, toliko da je mogla da oseti njegovu toplotu.

„Mislim“, rekao je polako, dok je prelazio pogledom preko nje, „da si ti, Katerini, izuzetna.“

* Grč.: budala. (Prim. prev.)

Skaj se trгла iz sna, srce joj je skočilo u grlo, udarala je rukama okolo.

Dušek na naduvavanje polako se izduvao tokom noći, i ona je zastenjala dok se podizala u sedeći položaj. Pod ispod nje bio je tvrd, daske neravne i blago vlažne na dodir. Žmirkajući, ustala je, zateturala se na još uspavanim nogama do najbližeg prozora, koji je bio zatvoren drvenim kapkom toliko oronulim da je propuštao više svetlosti nego što je zadržavao. Sunce još nije bilo potpuno izašlo, a oblaci su ležali kao mrlje preko planine.

Toliko često, u poslednjim mesecima, postajala je bolno svesna svog daha. Disanje je trebalo da budu nešto najprirodnije na svetu, a ipak se činilo konačnim, kao da ga samim priznavanjem izaziva da prestane. Skaj je stajala nekoliko minuta, posmatrajući tamni preliv udaljenog mora, čekajući da panika popusti. Soba u kojoj je spavala bila je sva od pravih ivica i ravnih zidova, iako se malter mestimično ljuštio, a nije bilo ni abažura koji bi pokrivao jedinu sijalicu.

Prethodnog dana nije imala gde da okači svoju odeću, pa je, kopajući po koferu, izvukla šorc i jednostavnu crnu majicu bez rukava. Svoju talasastu plavu kosu vezala je unazad, bez češljanja, a kozmetičku torbicu je, pogledavši je s prezirom, ostavila netaknutu na dnu kofera. Nije ovde bilo nikoga za kog bi se doterivala; nikog ko bi očekivao da izgleda kako misli da

treba. Krema za sunčanje, međutim, bila je obavezna, i njome se pažljivo namazala, ne zaboravivši da razmaže malo i po vrhovima ušiju i duž linije kose.

Dole, u svojoj praznoj kuhinji, prokuvala je vodu za kafu, odlučivši da ne rizikuje s mlekom, ali je odsekla nekoliko kriški hleba i premazala ih mekim, kiselkastim kozjim sirom. Držeći ih jednom rukom, drugom je otključala zadnja vrata i izašla u svoju skromnu baštu s nadvijenim drvetom i napuklim kamenim zidom. Iz šolje se dizala para, i podigavši je do usana, lagano je dunula, pa oprezno otpila gutljaj, zatim zagrizla hleb, pa još jednom, dok joj se glad vraćala s naletom proždrljivog entuzijazma. Skaj nije obraćala pažnju na mrvice koje su joj padale niz bradu, niti na sir koji se cedio između zuba; glasno je žvakala, bučno gutala, široko se smeškala jednostavnom zadovoljstvu jela bez posmatrača, proždirući tako brzo ono što je pripremila da joj se grlo nadulo, ostavljajući je bez izbora osim da podrigne. Zvuk je bio toliko glasan i izašao je iz dubine, da je Skaj prasnula u smeh.

Šta bi njena majka rekla da je sada vidi?

U kuhinji je odložila praznu šolju u sudoperu i namrštila se na poluistopljeni komad putera koji je ostavila sa strane. Frižider nije mogao da stigne dovoljno brzo, isto važi i za rernu, a nije imala ni posuđe osim dve šolje koje joj je doneo Andreas, niti bilo kakav nameštaj. Na trenutak je s čežnjom pomislila na staru fotelju koju je nasledila od oca. On ju je presvukao naranđastim plišom, radeći sve sam, do poslednjeg šava. Udubljenja njegovog tela još su bila vidljiva na jastuku kada je stigla u svoj mali stan u Londonu, i nedeljama nije mogla da sedne u nju, nije mogla da podnese osećanje krivice ako promeni bilo šta preostalo od njega.

Na kraju je morala da je ostavi; morala je da ostavi sve.

Prostor u kojem se nalazila odjednom je postao zagušljiv, zidovi su se zatvarali dok je njena nada počela da bleđi. Pre nego što ju je taj osećaj progutao, Skaj je pobegla, zastavši samo

da uzme tašnu i mobilni telefon. Nije videla nijednu crtu signala otkad je stigla u selo i bila je zadovoljna zbog toga. Šta je bolje opravdanje za ignorisanje sveta nego da budeš – doslovno – odsečena od njega? Napolju joj je sunce donekle podiglo raspoloženje, kao i prizor Tigrija, koji se vratio na svoje mesto pored zida. Ovog puta se sagnula da ga počeska iza ušiju, a pošto se privio uz nju, mačak se oglasio zadovoljnim predenjem.

„Težak je život, zar ne?“, rekla je ironično, pre nego što se okrenula da pogleda svoju kuću. Od šest koje su se nalazile na padini, njena je bila jedna od samo dve s krovom na četiri vode. Ostale četiri imale su ravne krovove, a samo dve više od jednog sprata. Najveća, koja je bila najbliža njenoj, imala je pozadi nešto što je izgledalo kao dugačka štalska zgrada, a fasada joj bila je sveže okrečena u tradicionalnom kikaladskom stilu, sjajna kao novo lice. Skaj je proučavala izbledelo pročelje svog skromnijeg doma i prvi put primetila da se uz jedan ugao proteže tamna mrlja, kao da je neko upalio džinovsku šibicu i prislonio plamen uz kamen.

Nastavila je da gleda, uznemirena tišinom, pitajući se zašto nije pomislila da dublje ispita napuštenost ovog mesta i razloge zbog kojih niko od meštana nije do sada preuzeo vlasništvo nad kućama. Folegandros možda nije popularan kao njegovi egejski susedi Santorini, Mikonos i Naksos, ali je na ostrvu bilo nekoliko hotela i apartmana za iznajmljivanje. Zašto se nijedan investitor nije usmerio na ovo malo naselje? Objašnjenje koje je dala opština zadužena za lutriju bilo je nejasno – možda namerno – ali Skaj nije mogla da se oslobodi osećaja da tu ima još nečeg. Ponovo je pomislila na „K“ pažljivo urezano u njenom potkrovlju. Neko je voleo tu kuću, bio dovoljno ponosan na nju da ostavi svoj trag. Želela je da sazna šta se dogodilo s tom osobom.

Sunce je nastavilo da se polako penje, pulsiranje zlata u prelivima neba. Rastresita zemlja i kamenčići kotrljali su se niz put ispred nje, dok se daleki horizont presijavao u izmaglici.

Trebalo joj je manje od deset minuta da stigne do jedinog asfaltiranog puta na ostrvu, i Skaj je pošla njime, naniže ka centru sela, diveći se izukrštanim venama kamenih zidova, čvornovatim granama maslina i povremenim mlazevima živih boja s obojenih kapaka ili iz saksija. More joj je bilo stalni saputnik, vidljivo u iskrama plavetnila, a vetar je nosio raspuštene pramenove kose preko njenih obraza.

Nije videla nikog sve dok nije stigla do prve taverne, gde joj je starija žena koja je čistila terasu uzvratila osmeh, ali nije pokušala da joj se obrati. Dalji znaci života bili su ispred male pekare, i zastala je na trenutak da udahne miris svežeg hleba. Ogromna bugenvilija pružala se raskošno preko zida, s kišom papirnatih ružičastih latica ispod sebe.

Skaj je odmahнула glavom. Kao da je zakoračila u stranice turističkog vodiča, samo što ovo nije bio dvonedeljni odmor, ovo je njen život, prizor pred njom nije bila razglednica, već njen dom. Znala je da ju je puka sreća dovela na ostrvo, ali osećaj je bio dublji od toga, više kao da je neko, ili nešto, intervenisao da se pobrine da se to dogodi.

Put ju je vodio dalje, pored hektara oskudne trave i prasnjavih parkiranih automobila, sve dok na samoj ivici krivine, s morem koje se široko prostiralo ispod, nije naišla na mini market.

„*Kalimera*“, * pozvao je glas dok je gurala vrata. Skaj je podigla pogled i videla sitnog tamnokosog čoveka kako drži posudu punu smokava. Na trenutak je bila zbunjena, nesigurna šta da kaže. Čovek je spustio posudu na vrh rashladne škrinje i krenuo ka njoj.

„Na odmoru ste?“, upitao je, a Skaj je odmahнула glavom.

„Upravo sam se uselila u jednu od kuća na vrhu brda.“

„Ah.“ Ozareno joj se nasmešio. „Kuće iz lutrije.“

„Čuli ste za to?“

* Grč.: Dobar dan. (Prim. prev.)

„Svi u Ano Meriji su čuli za to“, potvrdio je, pa ju je pozvao rukom. „Dođite, dođite. Šta vam treba? Nemam mnogo engleske hrane, ali evo ima čaja u kesicama. Trebaće vam i mleko, možda i hleb.“

Uzeo je crvenu plastičnu korpu iz gomile pored kase i pružio joj je.

„Vi ste Klodi?“, upitala je, a njegov osmeh postao je još širi. „Upoznala sam Andreasa“, nastavila je, a on je klimnuo glavom.

„Andreas je veliki čovek – najbolji. Ne prestaje da radi na kućama. Već mnogo meseci, on je tamo svakog dana, priprema sve.“

„Nije mi to rekao“, kazala je. „Pretpostavila sam da... Pa, ne znam šta sam pretpostavila. Da li je kućama bilo potrebno toliko rada?“

Klodi ju je pogledao kao da je rekla nešto smešno.

„Naravno“, uzviknuo je. „Niko osim koza nije živio u njima od kraja rata. Sve je moralo da se uradi, moralo je da bude struje i vode“ – nabrajao je kucajući rukom – „a još uvek ima mnogo toga da se završi.“

Skaj je zamislila svoje ispucale podne daske i polomljene kapke, gomilu šuta u bašti i rupe u zidovima, i složila se da je tako. Klodi ju je poveo ka izloženom svežem voću i povrću, pokazujući najbolje grožđe, najdeblje paprike i najsajnije plodove paradajza.

„Mnogo toga sami uzgajamo“, rekao je s očiglednim ponosom, „a imamo i limunovo drvo u bašti, čiji su plodovi najsladši u celoj Grčkoj. Ah“, nastavio je, kad je sitna žena u bleđožutoj haljini i kecelji izašla kroz otvorena zadnja vrata, „a evo i moje žene Kore.“

Skaj se nasmešila u znak pozdrava dok je žena prilazila, promrmljavši „*kalimera*“ pa zatim stidljivo izgovorila „zdravo“ na engleskom.

„*Jasu*“, rekao je Klodi Skaj. „*Jasu* je kako mi kažemo 'zdravo' na grčkom.“

Skaj se potrudila da ponovi reči, osećajući se istovremeno posramljeno što je tako nevešta, i ohrabreno iskrenim izrazom na licu grčkog para.

„Vi živite ovde?“, rekla je Kora, brže shvativši nego njen muž. „U jednoj od starih kuća? Veoma dobro. *Poli kala*. Predugo su prazne, još otkad sam bila devojčica.“

„Jeste li oboje odrasli na ostrvu?“, upitala je Skaj, uzimajući nekoliko patlidžana. Klodi je odmahnuo glavom.

„Ja sam rođen u Solunu, ali sam došao ovamo, na Folegandros, jednog leta sa porodicom. Otišli smo jednog dana na kupanje, na plažu u Livadakiju. Tamo sam video Koru i“ – toplo se nasmešio – „bio sam izgubljen čovek od tog trenutka. Znao sam da je ona jedina prava žena za mene.“

„Tako jednostavno?“, rekla je Skaj, gledajući čas u jedno, čas u drugo.

Kora je pogledala muža. „Isto je bilo i sa mnom“, rekla je, pritisnuvši ruku na grudi. „Osetila sam to, iznutra. A vi?“

„Ja?“ Skaj se usiljeno nasmejala.

„Vi ste u braku?“

„Ne“, rekla je, trudeći se da ne steže previše dršku korpe. „Nisam u braku.“

Kora i Klodi su se pogledali.

„Došli ste ovamo sami?“, pojasnila je žena, na šta je Skaj nerado klimnula glavom. Naježila se, ali njih dvoje su je okružili. Da bi ušla u prolaz iza njih i nastavila kupovinu, bar jedno od njih moralo bi da se pomeri.

„Zaista bi trebalo...“, počela je, ali ju je prekinuo dolazak druge mušterije. Skaj je imala nekoliko sekundi da registruje neurednu masu kestenjastih kovrdža, gomilu narukvica i jar-koružicaste šaljvare, pre nego što je žena dojurila i zgrabila je za ruku.

„Molim vas, recite mi da govorite engleski?“, kazala je s otegnutim australijskim akcentom. A kad je Skaj kazala da govori: „Hvala bogu na tome. Pitala sam oko dvadeset ljudi

od broda pa dovde, i svi su me gledali kao da pričam na prokletom likiju.“*

Klodi je pokušao da kaže nešto, ali nije mogao da dođe do reči. Žena je već započela živopisnu priču o „prokletom prela-sku trajektom“, kako je morala da ostavi prtljag dole u luci jer „nije bilo prokletih taksija“ i kako je žena od koje je preuzela ključ bila „gora od proketo beskorisne“ u davanju uputstava.

„Navodno je moj novi smeštaj na vrhu mesta koje se zove Ano Merija, ali nemam pojma gde je to, niti da li ga pravilno izgovaram, a moj telefon mi nimalo ne pomaže“, nastavila je, mršteći se na mobilni u ruci.

„Nema signala.“ Skaj je podigla sopstveni telefon. „Imala sam isti problem, ali vi ste na pravom mestu. Ovo je Ano Merija.“

Klodi i Kora su se povukli, on da nastavi slaganje smoka-va, a ona do pulta, gde se naslonila na stolicu. Žena je prošla pored Skaj i otvorila vrata zamrzivača, izvukla kesu leda i pri-tisnula je uz grudi.

„Sad je bolje“, rekla je s uzdahom. „Po ovoj vrućini se šnicla može ispeći na drumu napolju. Mislila sam da ću se onesvesti-ti hodajući čak dovde – četrdeset i četiri sigurno nije isto što i dvadeset i četiri godine, ako me razumete. Postojala je vrlo verovatna šansa da me nađete u jarku, pošto su me napola pojeli planinski psi.“

„Mislim da ih ovde nema“, promrmljala je Skaj.

Žena se nasmejala. „E pa, onda je to nešto čemu se treba radovati. Ja sam Džoj, uzgred budi rečeno.“

„Skaj.“

„Drago mi je što sam vas upoznala, Skaj. Sad, da slučajno ne znate gde mogu da nađem gomilu kuća koje su upravo poklo-njene za manje od dva dolara?“

* Liki je gotovo izumrli austronežanski jezik koji se govori na malom ostrvu Liki, uz obalu Papue u Indoneziji. (Prim. prev.)



Do kasnog prepodneva Skaj i njena nova komšinica stigle su nazad uzbrdo iz sela. Pošto se ispostavilo da Džoj takođe preuzima jednu od kuća iz lutrije, Klodi i Kora dočekali su je s oduševljenjem, insistirajući da im se dve žene pridruže na ledenoj kafi u bašti, pre nego što su im u ruke tutnuli poklone: sveže začinsko bilje, zrele limete i po jednu teglu Korinog domaćeg pastelija.*

„Ne mogu da se načudim pogledu“, uzviknula je Džoj. Na brojnim mestima duž staze zaustavljala se da posmatra, podižući ruku da zakloni oči od sunca. More, koje je tog jutra bilo mirno, sada je svetlucalo u nemirnom treperenju svetlosti, površina mu je bila kao iskričavi kovčeg s blagom. „Čim mi stigne ostatak stvari, pokušaću da ga naslikam.“

„Ti si umetnica?“, upitala je Skaj, a Džoj je napravila grimasu.

„Tako piše u mojoj poreskoj prijavi, ali prošlo je dosta vremena otkad sam napravila nešto vredno i jednog jedinog pogleda. A ti, čime se ti baviš?“

„Predajem“, odgovorila je Skaj, „odnosno, predavala sam dok se nije desila ova selidba na malo grčko ostrvo.“

„Kad sam roditeljima rekla da se selim ovamo, moj tata mi je rekao da sam ambo.“

* Grčka poslastica od meda i susama. (Prim. prev.)

„Ambo?“

„Kao ambulanta. Misli da su mi potrebna ambulantna kola, da me odvezu tamo kuda vode ludake. Ali ne znam, moji prijatelji su bili oduševljeni. Imam dosta prijatelja Grka u Sidneju i rekli su mi da će mi ovde biti super. Malo mira i tišine, da ponovo nađem svoj *modžo*^{*}, znaš.“

Skaj je klimnula glavom.

„Mislim da znam“, kazala je.

Džojina kuća bila je jedna od manjih prizemnih kuća, mada je imala prednost dugog dvorišta iza kuće, s kamenim kućerom koji je odmah označila kao budući atelje. Unutrašnjost je bila stabilna, ali zidovi su očajnički zahtevali novo krećenje, što Džoj nimalo nije obeshrabilo. Oduševilo ju je i to što je sanduk s nameštajem koji je poslala stigao pre nje. Skaj joj je pomogla da istovare dekorativni baštenski sto i dve sklopive stolice, čvrsto uvezan dušek i gomilu drvenih dasaka od kojih će Džoj ponovo sastaviti futon.

„Stvarno moram da naručim još ponešto“, rekla je Skaj, misleći tužno na svoj izduvani dušek.

„Deli sobu sa mnom, ako hoćeš“, ponudila je Džoj, „ali ako se odlučiš na to, ponesi čepiće za uši. Hrčem glasnije od onih bušilica kojima razbijaju auto-put, bar je tako moj muž govorio.“

Skaj je zastala usred raspakivanja jastuka.

„Udata si?“

Džoj je skrenula pogled.

„Bila“, rekla je, „dok me onaj matori nitkov nije ostavio – tako što je umro.“

„Baš mi je žao“, počela je Skaj, ali Džoj je odmahнула rukom.

„Glupo je“, rekla je. „Svakog dana sam mu govorila: 'Bobi Monroe, ako ne staviš svoje sudove u sudoperu, ili peškire na kukicu, ili svoje prljave gaće u korpu, ubiću te.' Nisam mogla

* Engl.: *Mojo*, izraz za ličnu energiju, kreativnost, samopouzdanje. (Prim. prev.)

da verujem kad je rešio da me stvarno izazove. I dalje ne verujem, uglavnom ne verujem.“

Naglo je ućutala, a Skaj je čekala, paralisana neodlučnošću, rastrzana između želje da zagrli komšinicu i želje da pobjegne. Na kraju je Džoj ustala i izašla iz sobe, a trenutak kasnije Skaj je pošla za njom, kroz zadnju spavaću sobu u osunčani patio. Džoj je stajala pognute glave, ali oči su joj bile suve.

„Rekla sam mu“, kazala je. „Mi smo u srednjim četrdesetim, Bobs, vreme je da prestaneš da se pretvaraš da umeš da surfuješ. Nije bio naročito dobar ni kad je imao dvadeset godina, a dovoljan je jedan pogrešan korak, jedan udarac u glavu. Bio je tu, pa ga više nije bilo, a ja, navodno, samo treba da nastavim.“

„Nastavila si“, rekla je Skaj, blago ali odlučno. „Nastavljaš.“

Džoj je polako klimnula glavom, pa se okrenula prema njoj. „Jesi li ikad bila udata?“

Skaj je oklevala, pa odmahнула glavom.

„Pametna ženska“, promrmljala je Džoj, a onda, s više humora: „Hej, šta misliš, da li su sve ove kuće dali neudatim ženama? Možda ima previše neoženjenih Grka na Folegandroso, pa su se meštani zasitili njihovog šepurenja, jurcanja za tuđim ženama?“

„Mnogo bih radije živela okružena ženama nego muškarcima“, odvratila je Skaj, a Džoj se nasmejala.

„Nazdraviću tome pivom – kad smo već kod toga, hoćeš jedno?“

Bilo je prerano, i pretoplo, i imala je previše posla, ali Skaj je bila u fazonu „ma šta me briga“. Džoj je već uspela da iskopa otvarač za flaše iz jedne od mnogih kutija kad su čule tutnjavu motora koji se približava, pa su izašle na prednja vrata da vide ko je to. Na vidiku se pojavio pikap, a na njegovoj platformi bila je naslagana gomila raznih stvari, među kojima su, kako je Skaj primetila s naletom zadovoljstva, bili frižider i mali šporet.

„Jasu, moje dame“, doviknuo je Andreas kroz prozor sa vozačke strane.